

Lege bak murene

AKTUELT I FORENINGEN

LISBET T. KONGSVIK

E-post: lisbet.kongsvik@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

John Bekkenes har vært lege for de innsatte ved Ringerike kretsfengsel i nærmere ti år. To ganger i uken jobber han bak en sju meter høy og 1 068 meter lang mur.

FORAN FENGSELSPORTEN: Fengselslege John Bekkenes er på vei hjem etter en av mange arbeidsdager ved Ringerike fengsel. Foto Lisbet T. Kongsvik

Hver tirsdag og onsdag drar Bekkenes fra boligen i Asker til Ringerike og arbeidsplassen i fengselet. De øvrige tre ukedagene er han fastlege ved et senter ved Ullevål stadion i Oslo.

– Jeg trives veldig godt som fengselslege. Det at jeg har vært her i så mange år, bekrefter vel det, sier han.

Helsehjelp til innsatte

I følge Helsedirektoratets veileder *Helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsler* skal helsetjenesten til de innsatte være likeverdige med helsetjenesten som den øvrige befolkningen har krav på. De innsatte skal gis et helsetilbud tilpasset den enkeltes behov etter en individuell vurdering.

Fengselslegen har det medisinskfaglige ansvaret for helse- og omsorgstjenester til innsatte og har ansvaret for henvisninger til spesialisthelsetjenesten når det er nødvendig.

Det er dokumentert at sykeligheten blant innsatte i norske fengsler er høyere enn i befolkningen for øvrig. Over 50 prosent av de innsatte har et rusproblem. Det er høyere forekomst av personlighetsforstyrrelser, alvorlig depresjon og psykoselidelser, og de

innsatte rapporterer selv om opplevd dårlig helse.

Medisinske utfordringer

Bekkenes forteller at han har et vidt spekter av pasienter fra ulike kulturer, med ulik alvorlighetsgrad av forbrytelser, med ulik alder og ulik helse.

Mange innsatte sliter med sammensatte og komplekse lidelser. Han må derfor bruke mye tid på å sette seg inn i den enkeltes helsetilstand, funksjonsevne, livssituasjon og kulturelle bakgrunn.

– Mye rus og psykisk sykdom gjør at vi ofte står overfor medikamentelle utfordringer. Soningstiden er for mange innsatte en anledning for utredning av helseproblemer og igangsetting av behandling og rehabilitering. Alt dette gir spesielle medisinske utfordringer sammenliknet med vanlig allmennpraksis, understreker han.

En annen utfordring i arbeidet som lege for innsatte er at man fra tid til annen kan utsettes for press fra ikke-medisinske aktører som har meninger rundt pasientenes helsetilstand sett opp mot soningssituasjon. Vikarierende motiver kan da være en tilleggsfaktor som kompliserer de medisinske vurderingene.

– Da er det viktig å ha rak rygg i situasjonen og forsøke å eliminere disse faktorene, slik at den medisinske behandlingen blir best mulig, sier Bekkenes.

Gjennomsnittlig har han seks pasienter daglig i tillegg til håndtering av øyeblikkelig hjelp situasjoner.

– Det betyr at jeg kan sette av mye bedre tid til hver pasient her, enn jeg kan i fastlegepraksisen min. Jeg får satt meg grundig inn i hver problemstilling, og føler at jeg blir ganske godt kjent med den enkelte. Jeg kommer nær pasienten og legger vekt på å vise verdighet og respekt for hver enkelt til tross for omstendighetene og de alvorlige forbrytelsene de har begått, sier han.

Bekkenes synes det er viktig å ha en bredde i yrkeshverdagen. For ham har det vært verdifullt å ikke være fengselslege på heltid, men å kunne kombinere det med annen legejobb som fastlege.

Godt faglig teamarbeid

Bekkenes påpeker at det faglige kollegiet ved helseavdelingen ved fengselet gjør fengselshelse til et interessant fag. Han har kort vei til de andre som jobber i fengselets helseteam. I tillegg til Bekkenes, består teamet av fem sykepleiere, hvorav en har spesialisering innen psykiatrisk sykepleie, én fysioterapeut på heltid og en psykiater to dager i uken. Ellers har han et tett og godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten.

– Det medisinskfaglige samarbeidet er svært bra og preger arbeidsdagen i positiv retning. Det er en kvalitet som er verdifull for meg, understreker han.

Høy sikkerhet

Ringerike fengsel er et fengsel med høyt sikkerhetsnivå. Fengselet har en kapasitet på drøyt 160 plasser. Alle innsatte er menn. Fengselet ligger like sør for det lille tettstedet Tyristrand mellom Hønefoss og Vikersund.

Fengselet har varetekts- og langtidsinnsatte som primær målgruppe. Med landets høyeste sikkerhetsnivå håndterer det høyrisikoinnsatte.

Bekkenes forteller at han en gang ble fysisk angrepet av en pasient på grunn av uenighet om medisiner, men generelt føler han seg sjelden truet av noen av sine pasienter.

– Dette er medmennesker som oss alle, men som av ulike grunner befinner seg i en vanskelig situasjon og som kan ha spesielle medisinske behov. Enkelte kan forståelig nok ha en viss grad av psykisk ubalanse, sier han.

Han legger til at det har vært innsatte som har vært urolige og kommet med trusler før de har kommet til ham. Det hender også at noen på grunn av sikkerheten gjennomfører konsultasjon sammen med en betjent, men det er unntaksvis.

Han beskriver arbeidsmiljøet som svært godt og at samarbeidet med betjentene fungerer godt.

Mer tid til familien

Bekkenes fremhever at han i jobben som fengselslege har mye større fleksibilitet og frihet sammenliknet med andre stillinger han har hatt. Dette er viktig for ham. Med tre barn i alderen fire til 12 år og en kone som er sykehuslege, blir dagene ofte travle og timene for få.

Hans arbeidssituasjon medfører få vakter. Han er glad for å kunne ha en aktiv fritid, både som trener for barn og ungdom og som aktiv i nærmiljøet med andre frivillighetsverv.

– Som fastlege jobber jeg alene. Her jobber jeg i et team og får faglig påfyll. Jeg har en arbeidsgiver og har betraktelig mindre omfang av administrative oppgaver enn som fastlege. Dette gjør at jeg lettere får den private kabalen til å gå opp de dagene jeg jobber som fengselslege, sier han.

Nettkurs for fengselsleger

Legeforeningen har i samarbeid med Verdens legeforening (WMA) og internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner utviklet et nettkurs for fengselsleger og andre som har interesse for fagfeltet. Kurset omhandler aktuelle utfordringer innen fengselsmedisin. Nettkurset *Doctors Working in Prisons: Human Rights and Ethical Dilemmas* er å finne på beta.legeforeningen.no/kurs/20172/11/32500/

Publisert: 19. mars 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI:

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no